

бење СФРЈ које није заштитни објект из члана 133. Кривичног закона СФРЈ, а да ни пртањем кукастих крстова није угрожен заштитни објект из истог члана. Сматра да у радњама осуђеног нема елемената кривичног дела и да су првостепени и другостепени суд повредили кривични закон на штету осуђеног када су га прогласили кривим и осудили за кривично дело из члана 133. став 1. Кривичног закона СФРЈ.

У одговору на овај захтев савезни јавни тужилац сматра да захтев није основан и предлаже да се одбије.

Савезни суд је размотрио и ценио разлоге изнете у захтеву за ванредно преиспитивање правноснажне пресуде Округног суда у Зе-ници и Врховног суда БиХ, па је нашао да је захтев неоснован и исти је својом пресудом Кпс 16/84 од 13. марта 1984. године одбио.

По становишту Савезног суда написом „Косово-република“ и пртежом кукастих крстова врши се позивање или подстицање на противу-ставну промену социјалистичког самоуправног друштвеног уређења, па се у радњама осуђеног стичу елементи кривичног дела из члана 133. став 1. Кривичног закона СФРЈ, како је то правилно нашао првостепени и другостепени суд. Према томе, нема повреде закона на штету осуђе-ног из члана 365. тачка 1. Закона о кривичном поступку у вези са чланом 133. став 1. Кривичног закона СФРЈ, како се то тврди у захтеву браниоца осуђеног.

Савезни суд се није упуштао у оцену правилности и потпуности утврђеног чињеничног стања, јер то не представља основ из члана 427. Закона о кривичном поступку за улагање овог ванредног правног лека.

Из наведених разлога, на основу члана 429. у вези са чланом 421. Закона о кривичном поступку, Савезни суд је захтев браниоца осу-ђеног за ванредно преиспитивање правноснажне пресуде одбио као не-основан.

Припремио Александар Лазовић

ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА СР СРБИЈЕ

РАЦИОНАЛНО КОРИШЋЕЊЕ СТАНА

Представком је тражена оцена законитости. одредаба Друштвеног договора о утврђивању мерила о рационалном коришћењу стана („Службени лист општина“, бр. 13/78) и Одлуке Скупштине општине Књаже-вац о стамбеним односима у делу којим је регулисано питање вишка стамбеног простора (чл. 11—17.) („Службени лист општина“, бр. 16/83).

Иницијатор сматра да су оспорене одредбе наведених аката незаконите због тога што се при утврђивању мерила о вишкx стамбеног простора, узима у обзир само број просторија — соба, а не квадратура стана и локација стамбеног објекта.

Уставни суд је утврдио да се оспореним Друштвеним договором прописују мерила за одређивање рационалног коришћења стана. То су број просторија и њихова функционалност, број корисника стана, њихов пол, узраст, занимање и здравствено стање (чл. 1, 3, 5—11). По оцени Суда описано нормирање извршено је у складу са одредбама члана 89. Закона о стамбеним односима („Службени гласник СРС“, бр. 9/85) којим је прописано да се друштвеним договором утврђују мерила о рационалном коришћењу стана, узимајући у обзир функционалност стана и број корисника стана, као и њихов узраст, пол, занимање и слично.

По оцени Суда одредба члана 2. Договора којом је прописано да се Давалац стана на коришћење при расподели станова мора придржавати мерила о рационалном коришћењу станова утврђеним овим Договором“, у супротности је са одредбама члана 579. Закона о удруженом раду. Наиме, наведеном одредбом Договора прописана је његова непосредна примена, односно утврђена је обавеза за даваоца станова да се придржавају мерила из Договора. Према ставу Суда овакво нормирање у супротности је са појмом и садржином друштвеног договора. Друштвени договор је акт којим се обезбеђује самоуправно уређивање друштвено економских и других односа од ширег заједничког интереса за учеснике договора или од општег друштвеног интереса, па се њиме не могу прописати обавезе, нити се овај акт може непосредно примењивати.

Суд је такође оценио да су законска овлашћења прекорачена и у члану 4. Договора који гласи:

— „Под корисником стана подразумева се носилац станарског права и чланови његовог породичног домаћинства који заједно са њим живе.

Чланом породичног домаћинства сматра се: брачни друг, усвојеници, усвојиоци, родитељи и друга лица која је носилац станарског права дужан по Закону да издржава, а који живе у заједничком домаћинству носиоца станарског права“.

Наведеним одредбама Договора појам „члан породичног домаћинства“ дефинисан је уже него у члану 9. Закона о стамбеним односима („Службени гласник СРС“, бр. 9/85). Према одредбама члана 89. Закона о стамбеним односима, друштвеним договором утврђују се мерила о рационалном коришћењу стана али то не значи да се договором може сужавати појам „члан породичног домаћинства“ који је одређен Законом.

Суд је оценио да су оспорене одредбе чл. 11—17. Одлуке о стамбеним односима СО Књажевац донете на основу и у оквиру овлашћења из става 2. члана 89. Закона о стамбеним односима, којим је скупштина општине овлашћена да у складу са друштвеним договором пропише начин утврђивања вишка стамбеног простора, висину накнаде и обавезу носиоца станарског права да плаћа накнаду за коришћење дела стана који представља вишак стамбеног простора.

(Одлука Уставног Суда Србије
ИУ 20/85 од 8. 10. 1986)

ПРВЕНСТВО У ЗАПОШЉАВАЊУ

Иницијативом је тражена оцена законитости Правилника о критеријумима и мерилима за утврђивање права првенства у запошљавању РО „Југошпед“, Београд.

Оспореним Правилником утврђују се критеријуми и мерила за одређивање редоследа првенства у запошљавању (члан 1). Правилник садржи основне и допунске критеријуме, који су ближе разрађени и вредновани одговарајућим бројем бодова (чл. 2. и 3). Одредбама члана 4. Правилника прописано је да се допунски критеријум „прилагођеност кандидата специфичностима радних задатака“ примењује на првих 30 кандидата који према условима из огласа имају највећи број бодова. Допунски критеријум се вреднује у распону од 0 до 30 бодова о чему одлучује Кадровска комисија на основу приложених докумената кандидата и обављеног разговора. Правилником је одређена и садржина допунског критеријума, односно елементи на основу којих Комисија врши бодовање. Према члану 5. оспореног Правилника, избор се врши између првих десет кандидата без обзира на редослед на листи.

Одредбама члана 168. Закона о удруженом раду и члана 9. Закона о радним односима прописано је да се самоуправним општим актом утврђују услови за обављање послова и радних задатака зависно од природе процеса рада, услова рада, врсте и обима послова у основној организацији, односно радној заједници. То значи да закон овлашћује раднике у основној организацији да самостално утврде посебне услове за заснивање радног односа, уколико су ти захтеви везани за потребе процеса рада. Кад се на конкурс односно оглас пријави више кандидата који испуњавају услове из самоуправног општег акта за вршење одређених послова, односно радних задатака од броја потребних радника, основна организација је, према члану 31. Закона о запошљавању („Службени гласник СРС“, бр. 26/85), дужна да утврди ранг листу пријављених кандидата на основу критеријума из овог закона и мерила из самоуправног споразума, односно самоуправног општег акта ООУР. У члану 32. Закона таксативно су набројани критеријуми за утврђивање ранг листе, који се примењују на сва лица пријављена на конкурс, ако испуњавају услове за вршење послова утврђених законом и самоуправним општим актом.

Из изнетог произлази да су законом јасно разграничени услови за заснивање радног односа и критеријуми за утврђивање редоследа у запошљавању. Прве одређују радници у основној организацији у складу са својим потребама, а друге прописује Закон. У оспореним одредбама Правилника, по оцени Уставног суда, нису разграничени услови за заснивање радног односа и критеријуми за утврђивање редоследа првенства у запошљавању, већ и једни и други служе за одређивање ранг листе пријављених кандидата.

У време доношења оспорени Правилник није био незаконит, јер су тада важеће одредбе Закона о запошљавању препуштале самоуправној регулативи утврђивање критеријума за запошљавање. Од ступања на снагу новелираних одредаба Закона (5. V 1985. године), основне организације не могу више самостално утврђивати критеријуме за одређивање редоследа у запошљавању, јер су ова питања регулисана законом.

Одредба члана 5. оспореног Правилника, по оцени Суда, несагласна је са чланом 34. став 1. Закона о запошљавању који прописује да надлежни орган основне организације врши избор између кандидата према редоследу на ранг листи. Ова законска одредба, прописује обавезу надлежног органа ООУР да избор између кандидата врши са целокупне ранг листе, па стога не оставља могућност да се самоуправним општим актом утврђена ранг листа сведе на одређени број између којих би се вршио избор. Тиме се доводе у неповољнији положај лица која се не налазе међу првих 10 са ранг листе, јер се о њиховом учешћу на конкурс у суштини и не би одлучивало.

Одлука Уставног суда Србије
ИУ—714/85 од 8. 10. 1986.

СТРУЧНО ОБРАЗОВАЊЕ

Представком је дата иницијатива за оцену уставности и законитости поступка доношења и одредбе члана 1. Одлуке о изменама и допунама Правилника о стручном образовању и усавршавању Дома здравља у Сјеници.

Подносилац представке сматра да раднички савет није овлашћен да самоиницијативно, без претходне расправе, мења наведени Правилник који је првобитно усвојен на Збору радника. Поред тога, оспореном одредбом предвиђен је као један од опредељујућих услова за упућивање радника на специјализацију радни стаж проведени у Дому здравља

чиме је, по мишљењу иницијатора, једна категорија радника, противно закону, доведена у повољнији положај.

Разматрајући оспорену Одлуку, Уставни суд је оценио да нема основа да се у овом делу прихвати иницијатива.

Оспорену Одлуку донео је раднички савет Дома здравља сагласно одредби члана 35. Самоуправног споразума о удруживању рада радника Дома здравља. Будући да уређивање питања која се односе на стручно образовање, усавршавање и специјализацију, по оцени Суда, не спада у домен неотуђивих права о којима радници одлучују једним од облика личног изјашњавања у смислу одредбе члана 462. Закона о удруженом раду, то се овлашћење за одлучивање о овим питањима може пренети на делегате у Радничком савету.

Оспореном одредбом члана 1. Одлуке утврђени су услови и критеријуми за упућивање радника на специјализацију на начин који је по оцени Суда у складу са одредбама чл. 140. и 142. Закона о здравственој заштити („Службени гласник СРС“, број 30/79, 59/82, 28/83, 22/84, 24/85 и 51/85).

Одредбама члана 140. цитираног Закона предвиђени су услови под којима здравствени радници могу да се специјализују (завршен приправнички стаж, положен стручни испит и најмање две године рада у струци после завршеног приправничког стажа). Према одредбама члана 142. истог Закона здравствена организација је овлашћена да у складу са планом стручног усавршавања и специјализације, одређује и упућује здравствене раднике на специјализацију по поступку и на начин утврђен њеним самоуправним општим актом. На основу наведених законских одредаба, Уставни суд је утврдио да је здравствена организација овлашћена да, поред законских, одредби и друге услове за упућивање радника на специјализацију. Које ће критеријуме предвидети здравствена организација зависи од њених интереса, потреба и материјалних могућности за специјализацију одређених кадрова, како је то у овом случају учињено.

Из изнетих разлога Уставни суд Србије није нашао основа да прихвати иницијативу за покретање поступка — ради оцене законитости наведене одлуке.

Решење Уставног суда Србије
ИУ-231/86 од 23. 10. 1986.

ЛОКАЛНИ И НЕКАТЕГОРИСАНИ ПУТЕВИ И ДОПРИНОС ЗА ЊИХОВО ОДРЖАВАЊЕ

Представком групе грађана иницирано је покретање поступка за оцену уставности и законитости одлука Скупштине општине Варварин „Службени лист општине Варварин“, V, 1/80.

Разматрајући Одлуку о накнади за коришћење локалних и некатегорисаних путева у општој употреби, Уставни суд је установио да је овом Одлуком уведена обавеза плаћања накнаде за запрежна возила на основу овлашћења из члана 18. Закона о путевима („Службени гласник СРС“, бр. 1/80). Међутим, на основу члана 3. Закона о изменама и допунама Закона о путевима („Службени гласник СРС“, бр. 37/84) овлашћење за утврђивање висине накнаде за путеве за запрежна возила, пренето је у надлежност Републичке заједнице за путеве. С обзиром на изложено, Уставни суд је утврдио да иако обавеза плаћања накнаде за запрежна возила као законска обавеза и даље постоји, Скупштина општине више нема законско овлашћење да одређује њену висину. С обзиром да доносилац није ставио ван снаге оспорену Одлуку, то је Уставни суд, пошто је оценио потребу њеног уклањања из правног поретка, одлучио да спорну одлуку укине.

Анекс Самоуправног споразума о основама плана развоја, који је закључен од стране месних заједница са подручја општине Варварин садржи обавезе радних људи и грађана да плаћају допринос из личног дохотка од пољопривредне делатности и накнаду за тракторе у висини одређеној према јачини мотора. Полазећи од уставног положаја месне заједнице, Уставни суд стоји на становишту да органи месне заједнице нису били овлашћени да у име радних људи и грађана у месној заједници преузимају обавезе које терете њихове личне дохотке односно приходе. Сагласно члану 132. Устава СР Србије, заједничке интересе и потребе у месној заједници, радни људи и грађани задовољавају средствима која сами непосредно удруже. Према одредбама члана 15. Закона о путевима, средства потребна за функционисање интересних заједница за путеве, радни људи и грађани у месним заједницама удружују путем самодоприноса, док висину накнаде за друмска моторна возила утврђује Републичка заједница за путеве. Приликом одлучивања, Уставни суд је имао у виду и чињеницу да, иако је реч о акту који по свом карактеру треба да представља плански акт, наведени Анекс Споразума примењује се непосредно и на основу њега врши се наплата наведених новчаних обавеза од стране радних људи и грађана.

Одлука Уставног суда Србије
ИУ—бр. 29/86 од 16. 10. 1986.

ОСЛОБОБЕЊЕ ОД ПЛАЋАЊА ДОПРИНОСА

Уставном суду Србије поднето је више предлога за оцену уставности Одлуке Скупштине Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника Београд. Одлука је оспорена због увођења са повратним дејством доприноса за пензијско и инвалидско осигурање из дохотка организација удруженог рада одређених делатности, односно због повратног дејства одлуке.

Представком групе грађана поднета је Уставном суду Србије иницијатива за оцену законитости Одлуке Скупштине Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника — Београд. Оспорена је одредба тачке 1. Одлуке због тога што ослобођење издавачких радних организација од доприноса из дохотка за пензијско и инвалидско осигурање везује за испуњење услова из члана 7. Закона о стопама републичких пореза из личног дохотка и републичког пореза из дохотка организација удруженог рада и о пореским ослобођењима.

У одговору доносиоца оспорених аката наведено је да је Одлуком из тачке 1. изреке исправљена омашка учињена приликом састављања претходно донете Одлуке Заједнице којом су уведена ослобођења од доприноса за организације удруженог рада одређених делатности. Доносилац сматра оправданим да се ослобођење од доприноса из дохотка признаје под условима који су предвиђени за ослобођење од пореза из дохотка организација удруженог рада.

Скупштина Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника — Београд на седници од 8. октобра 1984. године донела је Одлуку о привременом ослобођењу од плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање из дохотка организација удруженог рада („Службени гласник СРС“, бр. 40/84). Одлука је ступила на снагу 4. новембра 1984. године. Тачком 2. предвиђено је ослобођење од доприноса за организације удруженог рада из области привреде за период за који су ослобођене од пореза из дохотка по Закону о стопама републичких пореза из личног дохотка и републичког пореза из дохотка организација удруженог рада и о пореским ослобођењима, али најраније од 1. јула 1983. године, па до краја 1984.

године. Тачком 3. Одлуке утврђено је да се захтев за повраћај уплаћених средстава на име овог доприноса може поднети у року за подношење завршног рачуна за 1984. годину.

Одлуком Скупштине, која је ступила на снагу 15. децембра 1984. године, укинута су ослобођења од доприноса из дохотка за пензијско и инвалидско осигурање за организације удруженог рада из делатности наведених у Закону о допунама Закона о стопама републичких пореза из личног дохотка и републичког пореза из дохотка организација удруженог рада и о пореским ослобођењима („Службени гласник СРС“, бр. 20/84). Наведеним законом прописана су ослобођења од пореза из дохотка организација удруженог рада за период 1983—1984. године за обвезнике који су разврстани у одребене делатности, за организације удруженог рада које су удружиле средства за реализацију одребених програма и за организације које имају непокривене губитке. Поред тога, прописано је ослобођење од наведеног пореза за 1984. годину за обвезнике разврстане у делатност трговине на мало прехрамбеним производима. Према томе, оспореном одлуком укинута је право наведених организација на ослобођење од доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, са повратним дејством.

На основу изнетог, Уставни суд Србије је оценио да Одлука Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања, којом се ретроактивно успоставља правни режим који је постојао пре доношења Одлуке, чиме се нарушавају већ успостављени односи и стања по којима су се заинтересовани субјекти понашали и били дужни да се понашају, нарушава правну сигурност и супротна је одредбама члана 235. Устава СР Србије и члана 577. Закона о удруженом раду.

Одлуком је уведено ослобођење од доприноса из дохотка за пензијско и инвалидско осигурање за издавачке радне организације и основне организације у њиховом саставу, под условима прописаним у члану 7. Закона о стопама републичких пореза из личног дохотка и републичког пореза из дохотка организација удруженог рада и о пореским ослобођењима („Службени гласник СРС“, бр. 54/77). Овом законском одредбом прописано је ослобођење од пореза из дохотка за организације удруженог рада из области издавачке делатности, ако закључе самоуправни споразум са удружењима аутора о уређивању међумеђусобних односа и самоуправни споразум о међусобном усклађивању издавачких планова, њиховом усаглашавању са друштвеним потребама и о снабдевању библиотеке књигама, као и ако њихова издавачка делатност у току календарске године представља значајан допринос развоју домаћег стваралаштва и културе у целини. Оспореном одлуком је Републичка заједница пензијског и инвалидског осигурања — Београд предвидела наведене услове за ослобођење од доприноса из дохотка за пензијско и инвалидско осигурање, што је, по оцени Суда, у оквиру њеног овлашћења да уводи ослобођења од овог доприноса.

Одлука Уставног суда Србије
ИУ-бр. 31/85 од 6. 10. 1986.

МИНУЛИ РАД

Представком је тражена оцена законитости одредаба чл. 55—59. Правилника о заједничким основама и мерилима за распоређивање дохотка, чистог дохотка и расподели средстава за личну и заједничку потрошњу Центра за социјални рад, Светозарево.

По мишљењу иницијатора оспорене одредбе су незаконите, а нису ни усклађене са Друштвеним договором о основама за самоуправно уређивање односа у стицању и распоређивању дохотка, од 10. 8. 1985. године.

Оспореним одредбама чл. 55—59. Правилника предвиђени су основи и мерила за расподелу средстава за личне дохотке по основу минулог рада. Основни критеријуми за расподелу средстава за личне дохотке по основу минулог рада су: нето лични доходак остварен у последње три године помножен са укупно година радног стажа без бенефицираног, помножен са 0,5. Основно мерило је број бодова по основу минулог рада утврђен са 182 часа. Месечни број бодова утврђује се множењем просечног месечног нето личног дохотка и укупно година радног стажа и 0,5%. Вредност бода по основу минулог рада једнака је вредности бода по основу текућег рада и утврђује се стављањем у однос нето масе за личне дохотке и оствареног броја бодова по основу текућег и минулог рада.

Разматрајући оспорене одредбе Уставни суд Србије је утврдио да нема основа да се дата иницијатива прихвати.

По оцени Суда оспорене одредбе нису у супротности са законом. О томе које ће основе и мерила за утврђивање личног дохотка по основу минулог рада предвидети и како ће их вредновати одлучују радници својим самоуправним општим актима које доносе на референдуму.

Решење Уставног суда Србије
ИУ-368/86 30. 10. 1986.

Припремио *Томислав Вељковић*

ОДЛУКЕ ВРХОВНОГ СУДА СРБИЈЕ

КАД ЈЕ НЕКО ЛИЦЕ ПОСТАЛО НОСИЛАЦ СТАНАРСКОГ ПРАВА НА ДВА СТАНА А ФАКТИЧКИ КОРИСТИ САМО ЈЕДАН

Из образложења:

Првостепеном пресудом је утврђено као неспорно да је тужилац сопственик стана, у којем је у својству носиоца станарског права становао сада покојни Т. који је умро 16. априла 1982. године. Такође није спорно да је тужена са покојним Т. закључила брак 14. маја 1981. године. Она је тада била носилац станарског права, а и сада је носилац станарског права на другом стану.

Тужена, по закључењу брака, није надлежном органу пријавила да је на једном стану носилац, а на другом суносилац станарског права, већ је закључила уговор о коришћењу стана у својству носиоца станарског права на трећем двоипособном стану. Затим је тај двоипособни стан успела да замени за два једнособна стана. У један од замењених станова тужена се „уселила“ у својству носиоца станарског права са ћерком, док су се у други уселили друга ћерка и разведени супруг. Потом се тужена „иселила“ из једнособног стана, па је на истом њена ћерка, као преостали члан њеног домаћинства, постала носилац станарског права.

Тужена је уствари у току читавог времена остала носилац и фактички корисник стана у којем је била носилац станарског права пре закључења брака и формални носилац станарског права на стану после смрти свог супруга.